چالش

پس‌لرزه‌های رفراندوم خروج از اتحادیه ادامه دارد

استعفای رئیس حزب استقلال انگلیس

پس‌لرزه‌های پیروزی طرفداران خروج انگلیس از اتحادیه اروپا تنها در دو حزب اصلی حامی محافظه‌کار و حزب رقیب اصلی آن یعنی کارگر دیده نمی‌شود. رهبر حزب استقلال انگلیس هم اعلام کرد که از رهبری این حزب استعفا می‌کند تا به این ترتیب اصلی‌ترین تشکل سیاسی که مطالبه خروج را پیگیری کرده و پیش می‌برد از ترکش‌های این انفجار سیاسی در اروپا در امان نماند.

نایجل فاراژ در اولین سخنرانی خود پس از رفراندوم اخیر و رأی مردم انگلیس به خروج از اتحادیه اروپا در این باره گفت: من هرگز سیاست را به عنوان شغلم نمی‌خواستم و اکنون احساس می‌کنم وظیفه خود را انجام داده‌ام و باید از سمت خود به عنوان رهبر حزب استقلال کناره‌گیری کنم. وی که یکی از حامیان خروج انگلیس از اتحادیه اروپاست با تأکید بر خروج قطعی بریتانیا از این اتحادیه عنوان کرد: ما به نخست‌وزیری نیاز داریم که تلاش‌های ما را (در خروج از اتحادیه اروپا) به باد ندهد. فاراژ درباره نخست‌وزیر احتمالی آتی انگلیس گفت: این شخص باید متضمن ارتباط ما با جهان باشد در حالی که تضمین کند ما به یک توافق خوب با سایر کشورها دست پیدا خواهیم کرد. این سیاستمدار انگلیسی ادعا کرده است که اکنون به زندگی عادی‌اش ادامه خواهد داد. وی با اشاره به کمک‌های تأثیرگذار حزبش در پیروزی کمپین خروج همچنین به بحران درون حزب کارگر پرداخت و از آن به عنوان موقعیتی مناسب برای حزب استقلال یاد کرد تا بتواند در انتخابات سال ۲۰۲۰ گوی رقابت را از تمامی احزاب دیگر برباید. وی پیشتر نیز در سال ۲۰۱۵ استعفای خودش را اعلام کرده بود اما پس از آن منصرف شد، با این حال گفت که این بار نظر خود را عوض نخواهد کرد. مردم انگلیس ۲۳ ماه می (سوم تیرماه) در جریان یک همه‌پرسی رأی به خروج این کشور از اتحادیه اروپا دادند.

■ ۲ زن نامزد جانشینی کامرون

در حالی که رایزنی‌ها و تحرکات نامزدهای نخست‌وزیری انگلیس ادامه دارد، وزیر خارجه این کشور رسماً از یک نامزد حمایت کرد. فیلیپ هاموند وزیر خارجه انگلیس از نخست‌وزیری «ترزامی» وزیر کنونی کشور برای جانشینی دیوید کامرون حمایت کرد. «فیلیپ هاموند» دوشنبه در مصاحبه با اسکای نیوز از نخست‌وزیری وزیر کنونی کشور انگلیس که برخی تحلیلگران در انگلیس به او لقب «بانوی آهنین ثانی» دادند، حمایت کرد. وزیر خارجه انگلیس تأکید کرده که «ترزامی» کسی است که به بهترین نحو می‌تواند از «منافع بریتانیا» در برهه حساس کنونی ناشی از همه‌پرسی خروج از اتحادیه اروپا حفاظت کند. به دنبال همه‌پرسی منجر به خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا، دیوید کامرون که از حامیان باقی ماندن در اتحادیه بود، اعلام کرد که از سمت خود استعفا می‌کند. از سوی دیگر یکی از نامزدهای جانشینی نخست‌وزیر بریتانیا که در کمپین خروج از اتحادیه اروپا بود گفت: برگزیت (رأی به خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا) مهم‌ترین لحظه تاریخ بعد از سقوط دیوار برلین بود. «آندره‌ا لیدسام» از نامزدهای جانشینی نخست‌وزیر کنونی بریتانیا گفت، برگزیت بعد از سقوط دیوار برلین بزرگ‌ترین لحظه در تاریخ بوده است. به‌نوشته تلگراف، خانم لیدسام که از حامیان خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا بود و بعد از کناره‌گیری «دیوید کامرون» نخست‌وزیر پیشین نامزد جانشینی وی شد دیروز طی سخنانی گفت: «برگزیت بیدارباشی برای اتحادیه اروپا بود و نتیجه همه‌پرسی، نتیجه نهایی است.» خانم لیدسام که از دیروز کمپین تبلیغاتی خود را با حمایت مالی یکی از اصلی‌ترین حامیان حزب استقلال بریتانیا به راه انداخت گفت که آزادی آمد و شد از دیگر کشورها به بریتانیا پایان خواهد یافت و وعده داد که مذاکرات خروج هرچه سریع‌تر آغاز می‌شود. خانم لیدسام افزود: هیچ انتخابات زودهنگامی برگزار نمی‌شود و انتخابات آتی پارلمانی طبق برنامه پیشین در سال ۲۰۲۰ برگزار خواهد شد. نیک کلگ معاون اسبق نخست‌وزیر بریتانیا در مقاله‌ای در روزنامه گاردین پیشنهاد داده بود که هرچه سریع‌تر و پیش از آغاز مذاکرات با اروپا، انتخابات زودهنگام سراسری برگزار شود.

دورنما

سازمان ملل: راه‌حل دو دولتی خاورمیانه در حال نابود شدن است

سازمان ملل متحد هشدار داده که راه حل موسوم به دو دولتی در گفت‌وگوهای موسوم به صلح خاورمیانه در حال از بین رفتن است.

به گزارش فارس به نقل از تایمز آ اسرائیل، بنیامین نتانیاهو نخست وزیر و آویگدور لیبرمن وزیر جنگ رژیم صهیونیستی روز گذشته با ساخت ۸۰۰ واحد مسکونی جدید در شرق بیت‌المقدس موافقت کردند. بر اساس طرح جدید، رژیم صهیونیستی قصد دارد ۵۶۰ واحد مسکونی جدید در منطقه معاله آدومیم، یک شهرک متعلق به کرانه باختری درست خارج از بیت‌المقدس، ۱۴۰ واحد جدید در نزدیکی شهرک یهودی‌نشین راموت و ۱۰۰ واحد جدید در نزدیکی منطقه هارهوما بسازد. لابی اسرائیل ارتز در کنست از این طرح حمایت کرد و روز یکشنبه کمپینی را تحت عنوان «اکنون زمان حاکمیت است» را راه‌اندازی کرد. همزمان هماهنگ‌کننده ویژه سازمان ملل در گفت‌وگوهای صلح خاورمیانه نیز اعلام کرده که اقدامات رژیم صهیونیستی در حال نابود کردن راه‌حل دو دولتی در خاورمیانه است. گروه چهارجانبه صلح خاورمیانه متشکل از امریکا، روسیه، سازمان ملل و اتحادیه اروپا روز جمعه در گزارشی بر لزوم توقف شهرک‌سازی‌های رژیم صهیونیستی و نقض توسعه فلسطین تأکید کرد. نیکلا ملادنف هماهنگ‌کننده ویژه سازمان ملل در گفت‌وگوهای صلح خاورمیانه گفته که گروه چهار جانبه صلح خاورمیانه متشکل از امریکا، روسیه، سازمان ملل و اتحادیه اروپا روز جمعه در گزارشی بر لزوم توقف شهرک‌سازی‌های رژیم صهیونیستی و نقض توسعه فلسطین تأکید کرده و گفته که تل‌آویو پیوسته در حال از بین بردن امکان عملی شدن راهکار دو دولتی بوده و این مسئله سؤالات قانونی را درباره تمایلات طولانی‌مدت اسرائیل مطرح می‌کند. در ادامه این گزارش با اشاره به مسائل امنیتی در اراضی اشغالی و کرانه باختری آمده است: «تشکیلات خودگردان فلسطین باید به اندازه توان قاطعانه عمل کرده و از هرگونه اقدام تحریک‌آمیز و خشونت‌بار جلوگیری کند و اقدامات برای مبارزه با تروریسم را از جمله محکومیت حملات افزایش دهد.» ملادنف با اشاره به گزارش گروه چهارجانبه گفت: این گزارش یک هشدار درباره این است که ما اکنون روی یک شیب خطرناک به سمت جامعه تک‌دولتی هستیم که با آرزوهای هر دو طرف در تضاد است.

رویکرد

حزب دموکرات: لازم باشد به ایران حمله می‌کنیم

در سند سیاستگذاری حزب دموکرات، ایران دومین خطر بزرگ جهانی امریکا معرفی شده و دوباره ادعای نخ‌نمای امریکایی‌ها درباره حمله نظامی به آن تکرار شده است.

به گزارش فارس، در حالی که قرار است چهارم تا هفتم مرداد گردهمایی ملی دموکرات‌ها برگزار شود، پیش‌نویس سند سیاستگذاری این حزب تصویب شده و در آن ایران، دومین خطر بزرگ امریکا خوانده شده است. پیش‌نویس سند سیاستی حزب دموکرات هم تصویب و در آن بار دیگر بر تداوم سیاست‌های ضدایرانی امریکا تأکید شده است. براساس این سند ۳۹ صفحه‌ای، بزرگ‌ترین تهدید امریکا، تروریسم است و پس از آن ایران و کره‌شمالی دومین و سومین تهدید بزرگ ایالات متحده خوانده شده است. احزاب دموکرات و جمهوریخواه قرار است طی دو هفته دیگر به منظور نهایی شدن روند اعلام نامزد احزابشان در انتخابات سراسری ریاست جمهوری امریکا، گردهمایی ملی برگزار کنند.

مقام‌های عراقی، عربستان را متهم ردیف اول عملیات تروریستی الکراده می‌دانند

دست‌های سعودی در جنایت بغداد

گزارش یک

منطقه الکراده بغداد، جایی که نیمه شب یک‌شنبه صحنه عملیات هولناک تروریستی با ۲۰۰ کشته بود، دیروز هم ناآرام بود. حیدر العبادی نخست وزیر عراق سه روز عزای عمومی اعلام و دستور حکم اعدام فوری دستگیرشدگان عملیات تروریستی را صادر کرده و هادی العامری فرمانده حشد الشعبی گفته که به زودی از عاملان این جنایت انتقام خواهد گرفت. بزرگی و گستردگی عملیات تروریستی در الکراده که شیعیان اکثریت ساکنان آن را تشکیل می‌دهند، احتمال دخالت خارجی در سازماندهی این عملیات تروریستی را تشدید کرده است. نمایندگان مجلس عراق در حال جمع‌آوری امضا برای اخراج سفیر سعودی از بغداد هستند.

به گزارش «جوان»، دفتر حیدر العبادی دیروز اعلام کرد که نخست وزیر عراق دستور داده حکم تروریست‌های محکوم شده به اعدام بلافاصله اجرا شود. با این حال، منطقه الکراده با اکثریت شیعه و مسیحی که مساجد و حسینیه‌های مختلفی در آن قرار گرفته روز دوشنبه نیز برای دومین روز متوالی ناآرام بود و شبکه خبری المیادین از انفجاری دیگر در آن خبر داد. برخی منابع عراقی سازماندهی عملیات یک‌شنبه شب و ادامه ناآرامی‌ها تا دیروز را نشان‌دهنده نفوذ تروریست‌ها در دستگاه امنیتی عراق و دخالت خارجی در طراحی آن می‌دانند. نخست وزیر عراق علاوه بر دستور اعدام فوری محکومان انفجار تروریستی، دستور داده که مسئولان امنیتی که در حادثه تروریستی الکراده سهل‌انگاری کرده‌اند، مجازات شوند. مقام‌های سیاسی عراق نیز با صراحت لهجه کم‌سابقه‌ای از نقش عربستان در این زمینه صحبت می‌کنند. رزاق محیبس معاون سازمان بدر در گفت و گو با الغد پرس گفته که با توجه به موضع‌گیری‌های وزیر خارجه عربستان علیه مردم عراق و حشدالشعبی هیچ بعید نیست که سعودی‌ها پشت عملیات تروریستی الکراده بغداد باشند. «شیخ اکرم الکعبی» دبیر کل مقاومت اسلامی نُجَباء عراق نیز سفارت عربستان در بغداد را به «غده‌ای سرطانی» تشبیه کرده که به گفته او «پشتیبان همه این انفجارهاست» الکعبی از دولت عراق خواسته که این غده سرطانی سیاسی بغداد یعنی «سیاسیون مدافع داعش و همچنین سفارت آل سعود وهابی را از ریشه بخشکاند» و تأکید کرده که بدون «این کار، آرامش در کشور به دست نخواهد آمد.» «ثامر السبهان» سفیر عربستان در عراق که پس از ۲۵ سال قطع روابط دیپلماتیک ریاض با بغداد به تازگی به بغداد آمده، گفته بود: «مخالفت کردها و اهالی الانبار با ورود نیروهای بسیج مردمی به مناطقشان بیانگر عدم مقبولیت این نیروها در جامعه عراقی است.» دیروز به فاصله یک روز بعد از عملیات تروریستی الکراده، نمایندگان مجلس عراق جمع‌آوری امضا برای اخراج السبهان را شروع کردند. «رزاق الحیدری» عضو کمیته روابط خارجی در پارلمان عراق سکوت دولت عراق در قبال مداخله آشکار عربستان در امور عراق و تعرض به نیروهای بسیج مردمی را محکوم کرده و گفته: اگر دولت عراق هیچ اقدام عملی نکند، کمیته روابط خارجی پارلمان عراق تصمیم دارد امضای نمایندگان در خصوص طرد سفیر سعودی از عراق را جمع‌آوری کند. الحیدری می‌گوید: «اظهارات اخیر وزیر خارجه عربستان و پیش از آن بیانیه‌های پیاپی سفیر عربستان علیه نیروهای بسیج مردمی که نهادی نظامی وابسته به دولت است، شواهد روشنی دال بر مقاصد سیاه سعودی در قبال ملت عراق است.»

■ وعده انتقام العامری

فرمانده نیروهای مردمی عراق گفته که حشدالشعبی به زودی از عاملان جنایت الکراده انتقام خواهد گرفت. به گزارش پایگاه اینترنتی السومریه نیوز عراق، هادی العامری، دبیر کل سازمان بدر عراق، در بیانیه‌ای گفت: «در اوج پیروزی‌های بزرگی که مردم ما در فلوجه محقق کردند و پس از شکست مفتضحانه داعش در دژ نفوذ ناپذیرش، یعنی فلوجه و در روزهای پایانی ماه مبارک رمضان بار دیگر مزدوران پلید، طی عملیاتی خیانتکارانه به غیرنظامیان حمله کردند. آنها با این کار تلاش کردند اراده ملت عزیز ما را برای مبارزه با تروریسم سست کنند و شوکت و عظمت این ملت را بشکنند و شکستش دهند. العامری افزود: این عملیات فقط نشان داد تروریسم سیاه شکست خورده است و با سیلی محکمی که فرزندان شجاع شما، یعنی نیروهای امنیتی و بسیج مردمی به گوش او نواختند، راه خود را گم کرده است.» عید عماش، سخنگوی رسمی شورای استان الانبار نیز گفته که نیروهای عراقی خود را برای یک عملیات بزرگ نظامی جهت آزادسازی مناطق غرب استان الانبار و تأمین امنیت مرزها با سوریه آماده می‌کنند. او گفته که مقدمات عملیات بزرگ آزادسازی مناطق غرب الانبار به ویژه در نوار مرزی با سوریه که شامل مسافت زیادی از الانبار تا موصل است، فراهم شده است. باید موضوع مرزها با سوریه و تأمین امنیت آن و قطع امدادرسانی‌ها به داعش از طریق خاک سوریه حل شود وگرنه آزاد کردن شهرهای عنه، راوه و القائم (سه شهری که همچنان در استان الانبار تحت سیطره داعش هستند) فایده‌ای ندارد.

گزارش ۲

زنجیره تأیید و تکذیب‌های مکرر ترکیه در سیاست خارجی

وزارت خارجه ترکیه موضع وزیر خارجه درباره اینجرلیک را تکذیب کرد

سیاست خارجی ترکیه در مقابل بحران سوریه در هفته‌های اخیر دچار تغییر و تحول شده و مقامات این کشور از همکاری با روسیه و حل بحران سوریه سخن می‌گویند. وزیر خارجه ترکیه که از احتمال بسته شدن مرزهای این کشور با سوریه خبر داده بود دیروز در سخنانی گفت که روسیه می‌تواند برای مقابله با داعش از پایگاه اینجرلیک استفاده کند اما ساعتی بعد این اظهارات تکذیب شد. نخست وزیر ترکیه نیز می‌گوید روسیه دوست و همسایه همیشگی ترکیه است و رجب طیب اردوغان، رئیس جمهور ترکیه طی نامه و مکالمه تلفنی از مسکو به خاطر سرنگونی جنگنده روسیه عذرخواهی کرد ولی اردوغان برخلاف نخست وزیر و وزیر خارجه همچنان به برکناری رئیس جمهور سوریه تأکید دارد شرایط بی‌ثبات سیاست خارجی آنکارا در وضعیت رو به تغییر سیاست‌های این کشور، حجم تأیید و تکذیب‌ها را افزایش داده است.

به گزارش «جوان»، ترکیه که طی پنج سال گذشته با حمایت از تروریست‌ها در سوریه و باز گذاشتن مرزهای خود به روی تکفیری‌ها برای اعزام به سوریه نقش مهمی در تشدید جنگ سوریه داشته در هفته‌های اخیر چرخشی در سیاست خارجی خود انجام داده و پیام‌های مثبتی از آنکارا نسبت به حل بحران سوریه مخابره می‌شود. پس از آنکه رجب طیب اردوغان در نامه‌ای به ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه از سرنگونی جنگنده روسیه در خاک سوریه ابراز تأسف کرد و دو رئیس جمهور تلفنی با یکدیگر گفت‌وگو کردند، این بار مولود چاووش اوغلو، وزیر خارجه ترکیه از همکاری‌های نزدیک با مسکو سخن گفت. چاووش اوغلو روز دوشنبه در مصاحبه با شبکه راشاتودی، در خصوص روابط با روسیه گفت: «رجب طیب اردوغان و ولادیمیر پوتین اواخر ژوئیه یا اوایل اوت سال جاری میلادی به نشانه بهبود هرچه سریع‌تر روابط با یکدیگر دیدار می‌کنند.» وی افزود: «وزرای هر دو کشور مقدمات این نشست را فراهم خواهند کرد. در این دیدار تصمیماتی در خصوص اقتصاد نیز اتخاذ می‌شود و وزرای انرژی روسیه و ترکیه با یکدیگر دیدار و درباره مسائل نگران‌کننده در بخش انرژی مذاکره خواهند کرد.»

این وزیر ترکیه‌ای ادامه داد: «من از سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه دعوت می‌کنم پیش از برگزاری نشست‌های مهم از جمله نشست همکاری استراتژیک عالی رتبه ترکیه–روسیه در اواخر سال جاری میلادی برای نشستی به آنتالیا سفر کند تا با یکدیگر درباره روابط سیاسی مذاکره کنیم.» چاووش اوغلو روز جمعه پس از دیدار با سرگئی لاوروف بر ضرورت عدم استفاده از خاک ترکیه به عنوان نقطه آغاز تروریسم تأکید کرده بود. مقامات روسیه بارها اعلام کرده‌اند تا زمانی که مرزهای ترکیه به روی تکفیری‌ها بسته نشود پیروزی بر تروریسم در کوتاه‌مدت ممکن نخواهد بود.

■ استفاده روسیه از پایگاه اینجرلیک

از حدود یک ماه پیش تاکنون تغییرات ملموسی در نحوه نگرش و اعمال سیاست‌های حکومتی ترکیه چه در داخل و چه در فضای سیاست خارجی در حال شکل گرفتن است و باتوجه به اظهارات وزیر خارجه ترکیه ممکن است در زمینه نظامی نیز همکاری‌هایی بین روسیه و ترکیه علیه تروریست‌ها در سوریه انجام شود. چاووش اوغلو در ادامه مصاحبه خود با راشاتودی به مسئله همکاری‌ها با روسیه اشاره کرد و گفت: «یکی از زمینه‌های همکاری میان روسیه و ترکیه مبارزه با داعش است. ما با همه علیه داعش همکاری خواهیم کرد. ما پایگاه هوایی «اینجرلیک» را برای افرادی که می‌خواهند فعالانه به مبارزات علیه داعش بپیوندند باز کردیم. چرا نباید در این زمینه با روسیه همکاری داشته باشیم؟ داعش دشمن مشترک ماست و لازم است که ما با این دشمن بجنگیم.»

■ کرملین استقبال کرد

هرچند چاووش اوغلو در این مصاحبه تأکید کرد که آنکارا می‌تواند به روسیه اجازه استفاده از پایگاه خودش را در منطقه با هدف مبارزه با داعش بدهد اما به نوشته روزنامه «دیلی صباح» چاووش‌اوغلو ساعاتی پس از انتشار این خبر در یک کنفرانس خبری تأکید کرد: «هرگز نگفتم روسیه می‌تواند از پایگاه اینجرلیک استفاده کند.» تکذیب چاووش اوغلو درحالی است که کرملین بلافاصله از این اقدام ترکیه استقبال کرد. به گزارش خبرگزاری اسپوتنیک، دیمیتری پسکوف، سخنگوی کاخ کرملین دیروز تأکید کرد روسیه از اقدام ترکیه برای بازگشایی پایگاه اینجرلیک به روی جنگنده‌های روسی استقبال می‌کند اما تاکنون تماسی در این رابطه دریافت نکرده‌ایم. پس از انتشار ارسال نامه عذرخواهی آنکارا به مسکو درباره سرنگونی جنگنده سوخو–۲۴ روسیه که در رسانه‌های جهانی بازتاب گسترده‌ای داشت، بینالی ییلدیریم، نخست وزیر ترکیه در اظهاراتی گفت که اردوغان از پوتین عذرخواهی نکرده بلکه از این اقدام ابراز تأسف کرده است. باتوجه به تأیید و تکذیب‌های مقامات ترکیه در قبال همکاری با روسیه، به نظر می‌رسد آنکارا نمی‌خواهد چرخش خود در سیاست خارجی و کوتاه آمدن در مقابل بحران سوریه را به طور رسمی علنی کند.

اظهارات وزیر خارجه ترکیه چند روز پس از حملات تروریست‌های داعش به فرودگاه آتاتورک استانبول مطرح می‌شود که طی آن ۴۲ تن کشته و بیش از ۲۰۰ تن دیگر زخمی شدند و آنکارا سعی دارد برای مقابله با تکفیری‌ها از تجارب روس‌ها استفاده کند. داعش در یک‌سال گذشته حملات گسترده‌ای را در داخل ترکیه انجام داده است که صدها کشته و زخمی برجای گذاشته است و برخی ناظران بر این باورند که ترکیه در ماه‌های اخیر به طور ملموسی حمایت خود از داعش را کاهش داده و همین مسئله سبب شده تا داعش عملیات تروریستی در شهرهای ترکیه را انجام دهد.

■ اردوغان به نابودی سوریه پایان می‌دهد

همزمان با تغییر سیاست ترکیه در مقابل بحران سوریه روزنامه روسی نزاویسیمایا گازتا روز دوشنبه نوشت: «رئیس جمهور ترکیه با نزدیک شدن به روسیه قصد دارد، سیاست‌های آنکارا را که دربرگیرنده فروپاشی سوریه است، تغییر دهد.» این روزنامه در ادامه نوشت: «از سرگیری همکاری‌های منطقه‌ای ترکیه و روسیه از نظر زمانی مناسب است، زیرا در شرایط کنونی شبه‌نظامیان ضدتروریستی عرب و کرد سوری از تروریست‌ها شکست می‌خورند.»

این گزارش درحالی است که اردوغان روز یک‌شنبه در سخنانی مدعی شد بشار اسد از تروریست‌های داعش بدتر است و همچنان به برکناری وی از قدرت تأکید دارد. هرچند مقامات ترکیه در سخنان خود از همکاری با روسیه در بحران سوریه تأکید می‌کنند اما باتوجه به اظهارات خصمانه اردوغان در مقابل دولت سوریه این فرض وجود دارد که اختلافاتی بین مقامات حزب عدالت و توسعه در مورد بحران سوریه وجود دارد چراکه تا یک ماه پیش که احمد داوداوغلو، نخست وزیر ترکیه بود اجماعی برای مقابله با بشار اسد وجود داشت اما با روی کارآمدن نخست وزیر جدید سیاست آنکارا در مقابل دولت سوریه نرم‌تر شده است.

نگاه

دکتر سیدنعمت‌الله عبدالرحیم‌زاده

خوشامدگویی ترکیه‌ای به روس‌ها

همه چیز بین روسیه و ترکیه بعد از هفت ماه تیرگی روابط تغییر کرده است. هفت ماه قبل بود که ترکیه با ساقط کردن یک بمب‌افکن سوخوی روسی به طور مستقیم خود را در مقابل روسیه قرار داد و رجب طیب اردوغان، رئیس جمهور ترکیه، فرصتی به دست آورد تا با استفاده از احساسات ملی‌گرایانه سعی کند تا خودی نشان بدهد و حتی روس‌ها را تهدید کرد که اگر هواپیماهای آنها بار دیگر در فضای ترکیه پیدا بشوند، احتمال تکرار حادثه قبل وجود دارد. در مقابل، روس‌ها هم با خشم تمام به سقوط بمب‌افکن خود واکنش نشان دادند و حتی ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه از خیانت و خنجر از پشت زدن طرف مقابل گفت. حالا و بعد از نامه عذرخواهی اردوغان به پوتین در سه‌شنبه گذشته، همه چیز تغییر کرده و هم این دو نفر تماس تلفنی داشته و قرار دیدار آینده خود را گذاشته‌اند و هم تحریم‌های روسیه علیه ترکیه لغو شده و قرار است تا میلیون‌ها توریست روسی درمانی باشند برای کسادی این روزهای صنعت توریسم ترکیه. تمام این اتفاقات دلالت به تمایل دو طرف به بازگشت سریع به گرمی روابط قبل دارد که با اخبار و گزارش‌هایی مبنی بر اجازه به روس‌ها برای استفاده از اینجرلیک شکل دیگری از این بازگشت مطرح می‌شود.

اینجرلیک پایگاه نظامی در شهر آدنای ترکیه است که دولت این کشور همواره از آن به عنوان کارتی در معادلات خود با قدرت‌های خارجی استفاده می‌کند. باید به یاد داشت که دولت قبل امریکا در یورش به عراق در مارس ۲۰۰۳ چانه‌زنی طولانی با همین اردوغان بر سر استفاده از این پایگاه داشت و باراک اوباما، رئیس جمهور امریکا برای استفاده ائتلافش علیه داعش مجبور به چندین ماه چانه‌زنی با اردوغان شد. حالا دو خبر از امکان استفاده روسیه از این پایگاه به گوش می‌رسد؛ خبر اول حاکی از اجازه دولت ترکیه به روس‌ها برای استفاده از این پایگاه و خبر دوم تکذیب چنین استفاده‌ای از سوی مولود چاووش‌اوغلو، وزیر خارجه ترکیه است. جدای از صحت و سقم هر کدام از این دو خبر، باید گفت که اصل طرح استفاده روس‌ها از اینجرلیک دلالت دارد بر اتفاق مهمی که بعد از هفت ماه سردی روابط بین مسکو و آنکارا پیش آمده است. قبل از سقوط بمب‌افکن سوخو، روابط گرم بین این دو کشور بیشتر از هر چیز وجه اقتصادی داشت که به صادرات گاز روسیه به ترکیه و تبادل محصولات دو طرف یا صنعت توریسم مربوط می‌شد اما اختلاف نظر عمیق دو طرف در مورد سوریه و جنگ داخلی آن باعث شده بود تا این روابط گرم جنبه امنیتی و نظامی پیدا نکند. ورود نظامی روسیه به این جنگ در ماه سپتامبر گذشته به نوعی جنگنده‌های روسی را در برابر مواضع ترکیه قرار داد، چنان که این جنگنده‌ها در چند فقره کامیون‌های تدارکاتی تروریست‌ها را بعد خروج از خاک ترکیه منهم کردند. در آن اوضاع دیگر هیچ نقطه مشترکی برای همکاری نظامی که وجود نداشت هیچ بلکه می‌توان گفت دو طرف در دو جبهه مقابل قرار گرفته بودند. حالا طرح استفاده روسیه از اینجرلیک آن هم به زبان خاص و گنگ دیپلماتیک از سوی چاووش‌اوغلو نشان از اتفاق قابل توجه در این معادله دارد، به نحوی که گویا دو کشور از دو جبهه مقابل خارج شده و احساس می‌کنند که در جبهه واحدی قرار گرفته‌اند. درست است که این جبهه واحد تحت عنوان مبارزه با داعش نام برده می‌شود همچنان که امریکا هم تحت همین عنوان از روسیه درخواست همکاری مشروط کرده، اما مسئله اساسی در اصل جنگ سوریه است و اینکه آیا اردوغان حاضر می‌شد در این جنگ جبهه دشمنی با مردم سوریه را کنار گذاشته و دست از حمایت از تروریست‌ها بردارد؟ دست کم روس‌ها به از سرگیری روابط‌شان با اردوغان آنقدر خوشبین هستند که نظر مثبتی به این موضوع دارند چنانچه روزنامه نزاویسیما گازتا روز گذشته نوشت: «رئیس‌جمهوری ترکیه با نزدیک شدن به روسیه قصد دارد سیاست‌های آنکارا را که دربرگیرنده فروپاشی سوریه است، تغییر دهد.» تارنمای روسی اسپوتنیک هم این روزها تحلیل‌هایی در مورد تغییر رویه اردوغان در قبال روسیه و منطقه منتشر کرده که در یکی از این تحلیل‌ها آنقدر پیش رفته که از عذرخواهی اردوغان از بشار اسد برای کمک به حل بحران سوریه گفته است. این نحو رویکرد رسانه‌های روسی نشان از تغییر قابل توجهی در سیاست منطقه‌ای اردوغان دارد حتی اگر به این حد افراطی نباشد، طرح موضوع اینجرلیک را هم باید در این جهت ارزیابی کرد. تنها مسئله باقی مانده در نحوه عمل اردوغان است که با نگاهی به سابقه او به خوبی می‌توان توان قابل توجهش را در چرخش‌های شدید دید و بعید نیست حالا که چنین خوشامدگویی گرمی از روس‌ها می‌کند، زمانی نه‌چندان دور حاضر به چرخشی مشابه در مورد بشار اسد بشود.

اخبار کوتاه

■ تنش دشداشه‌ای میان امریکا و امارات

به‌دنبال بازداشت یک شهروند اماراتی در امریکا به دلیل پوشیدن لباس عربی (دشداشه) وزارت خارجه امارات معاون سفیر امریکا را احضار کرد. به گزارش خبرگزاری رسمی امارات (وام)، روضه العتیبه، مدیر اداره امور امریکا در وزارت خارجه امارات از برخورد ظالمانه پلیس اوهایو با این شهروند اماراتی و بازداشت و بازجویی بی‌دلیل وی ابراز ناخرسندی کرد. معاون سفیر امریکا در امارات نیز ضمن عذرخواهی به خاطر بازداشت این شهروند گفت: سفارت ما با طرف‌های ذیربط در ایالت اوهایو برای روشن کردن ابهامات این قضیه تماس خواهد گرفت. حادثه بازداشت شهروند اماراتی به دست پلیس شهر کلیولند ایالت اوهایو با این گمان که وی عضو داعش است روز چهارشنبه گذشته اتفاق افتاده است. این تاجر ۴۱ ساله اماراتی به روزنامه امارات الیوم گفته بود که وی از آوریل برای عمل جراحی قلب خود در امریکا حضور دارد.

■ ناکامی شیعه‌کشان در کویت

نقشه گروه موسوم به دولت اسلامی (داعش) برای حمله به اهدافی در کویت از جمله یک مسجد شیعیان در روزهای پایانی ماه رمضان خنثی شده است. وزارت کشور کویت با صدور بیانیه‌ای اعلام کرده که یک زن و پنج مرد مظنون بازداشت شده‌اند که یکی از آن‌ها پسری ۱۸ ساله است. به گفته مقامات، جوان یادشده اعتراف کرده که قصد بمبگذاری انتحاری در یکی از مساجد شیعیان را داشت.

■ خنثی‌سازی حمله به کنسولگری امریکا در جده

نیروهای امنیتی عربستان صبح روز دوشنبه مدعی شدند که حمله انتحاری به کنسولگری امریکا در جده را خنثی کرده‌اند. به گزارش ایسنا، به نقل از سایت شبکه روسیاالیوم، نیروهای امنیتی عربستان در پی تیراندازی به عامل انتحاری، این حمله را خنثی کردند. منابع امنیتی اظهار داشتند که عامل انتحاری قصد داشت به کنسولگری امریکا وارد شود که نیروهای امنیتی مانع آن شدند. روزنامه الریاض عربستان نوشت که این عامل انتحاری که کمربند انتحاری به خود بسته بود کشته شده است و دو تن از نیروهای امنیتی کنسولگری زخمی شده‌اند که بلافاصله به بیمارستان منتقل شدند.

■ لغو احضار وزیر خارجه سابق صهیونیست‌ها

پلیس انگلیس هفته پیش تزیپی لیونی وزیر خارجه سابق اسرائیل را برای پاسخ دادن به سؤالاتی درباره جنایات جنگی در غزه فرا خوانده بود که بعد از گفت‌وگوهای مقامات بریتانیایی و اسرائیلی این احضاریه لغو شد. پنج‌شنبه گذشته لیونی که اکنون نماینده اتحادیه صهیونیست، ائتلاف سیاسی چپ میانه در کنست، مجلس اسرائیل است برای شرکت در کنفرانسی به لندن سفر کرده بود که برگزارکنندگان آن روزنامه اسرائیلی هاآرتص و انجمن یهودیان انگلیس بودند. به نوشته روزنامه هاآرتص قرار بوده پلیس انگلیس سؤالاتی درباره جنایات جنگی احتمالی و نقض پیمان ژنو در جریان عملیات «گلوله‌های سربی» در غزه در سال‌های ۲۰۰۹-۲۰۰۸ بپرسد که تماس‌های دیپلماتیک بلافاصله آغاز و به لیونی مصونیت دیپلماتیک اعطا شد و در نهایت اصلا پای لیونی به دفتر پلیس باز نشود تا برای آن دسته از فعالان هوادار فلسطین در سال‌های اخیر علیه شماری از مقامات اسرائیلی از جمله لیونی به دادگاه شکایت کرده بودند، نباید امیدی به عدالت انگلیسی داشته باشند.